

21. Yüzyıl için ‘Ulaştırma-Lojistik Ağları ve Planlama’

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; harunaykutgoker@gmail.com

Günümüz dünyasında yüksek hız trenlerinin ulaşımdaki üstünlüklerini gördükçe insan ister istemez, 80’li yılları ve "Demiryolları komünist işidir." diyen bir muhteremi hatırlıyor.

“Yirmi Birinci Yüzyıl İçin Planlama” kurultayları sonrası düzenlenen seminerlerden üçüncüsünün (15 Mayıs; SBF, Ankara) konusunu başlığa taşıdım. Seminerin sabah oturumlarında Prof. Dr. Yücel Candemir, “Ulaştırmanın Ekonomi Politikası: Dünya ve Türkiye”; Doç. Dr. Dilay Çelebi, “Lojistik Performans İndeksi ve İktisadi Etkinlikteki Yeri: Dünya ve Türkiye”; Prof. Dr. Haluk Gerçek, “Türkiye’de Ulaştırma Planlaması: Ekonomide ve Kentsel Ölçekte” başlıklı bildirimlerini sundular (üçü de İTÜ’den). Bu sunumları Doç. Dr. Ela Babalık Sutcliffe (ODTÜ) değerlendirdi. Öğleden sonraki oturumdaysa Yücel Özden, “Ulaştırma ve Lojistik Üzerine Bir Ufuk Turu”; Prof. Dr. Muhtesem Kaynak (Gazi Ü.), “AB ve AVRASYA Ulaştırma Koridorlarında Bölgesel Rekabet”; Doç. Dr. D. Çelebi ve Prof. Dr. Y. Candemir, “Ulaştırma ve Lojistik Öğretimi ve Önemi: Dünyada ve Türkiye’de” başlıklı bildirimlerini sundular. Son olarak da Candemir, Çelebi ve Gerçek, ortaklaşa, “Geleceğe Yönelik Değerlendirmeler” yaptılar.

Oturum başkanlıklarını Dr. Yavuz Ege’nin yaptığı seminerin kilit konularından biri kanımca ‘**lojistik**’ idi. Bu terim, her türlü mal ve hizmet akışının yönetimi anlamına geliyor. Yönetimde ana motif gereksinilen mal ve hizmeti gereksinildiği noktaya tam zamanında ama minimum kaynak kullanımıyla ulaştırabilmek... Kaynak, enformasyon ve bilgi, zaman ve envanter yönetimi doğal olarak lojistiğin ana konuları... Mal ve hizmet akış süreci, doğası gereği, pek çok fiziksel işlem aşamasının da sistemik bir bütünlük içinde yönetilebilmesini gerektiriyor: Elleçleme (*handling*), üretim, ambalajlama, taşıma, depolama aşamaları, vb.

Lojistik, çağımızda nerdeyse her türlü mal ve hizmet üretim sürecinin çeşitli aşamalarının ulusal sınırları aşarak dünyanın farklı coğrafyalarına yayılması nedeniyle olağanüstü bir önem kazandı. Örneğin otomotiv sanayiinde Türkiye’de monte edilecek bir otomobilin tasarımı ve parçalarının önemli bir bölümü dünyanın farklı coğrafyalarında konumlanmış otomotiv ana ve yan sanayii kuruluşlarından gelebiliyor ve üretilen otomobillerin bir bölümü de dünyanın farklı noktalarındaki gereksinimleri karşılamak üzere ülke dışına sevk edilebiliyor. Hatta Türkiye’de imal edilen bir parçanın bazı ana girdileri de başka coğrafyalardan gelebiliyor. Bu akışta kritik olan nokta, küresel tedarik ve üretim zincirini her noktada mümkün olan en az girdi ve çıktı stoku ile işletilebilmek ama aynı zamanda hiçbir noktada da gereksinilen girdi zamanında ulaştırılmadığı için üretimin kesilmesine yol açmamak... Hem de bu işi sık aralıklarla yapılan tip ve model değişikliklerine rağmen başarmak... Kısacası, otomotivde olduğu gibi belli sanayi dallarında da, uluslararası tedarik zincirlerindeki konumuyla bir imalat merkezi olma iddiasını taşıyan Türkiye için, kendi insanına lojistikte yetkinlik kazandırmak olmazsa olmaz koşul... Seminerde dinlediklerimizden bu sonucu çıkarabiliyoruz.

Çıkarabileceğimiz bir diğer sonuçta, Türkiye’nin şehirlerarası ve kentsel ulaşım politikasının, hızlı ama güvenli, enerji tüketimi açısından çevre dostu ve en ekonomik ulaşım yaklaşımı temelinde, ulaşım alt yapıları ve özellikle raylı taşıma sistemleri sanayiinde yetkinleşme meselesiyle sistemik bir bütünlük içinde yeniden ele alınmasının yaşamsal önemde olduğudur. Ama ön şart, rantı değil üretimi esas alan bir ekonomi ve uzun erimli stratejik planlama anlayışının benimsenmesidir. Bu akılcı tutuma ek olarak, Türkiye’nin uluslararası siyasetine

de eğer akıl egemen olursa “*AB ve AVRASYA Ulaştırma Koridorlarında*” önemli bir konuma gelinebileceği ve bundan da ulusal ölçekte büyük ve sürekliliği olan ekonomik bir fayda sağlanabileceği de anlatılanlardan açıkça görülebildi. Bu faydanın sağlanabilmesinde lojistikte kazanılacak yetkinliğin önemli bir rolü olacak. CHP’nin, *merkezinde uluslararası ulaştırma koridorlarının ve lojistiğin* yer aldığı ‘**Yüzyılın Projesi**’ni açıklaması, tesadüf, tam da bu seminerin üzerine geldi. CHP’de bir ışık mı çaktı ne!

CBT. 29 Mayıs 2015